

Doctor of Philosophy in Social Sciences Association
Ramkhamhaeng University

ปัญหาและกระบวนการนำนโยบายส่งเสริมคุณภาพชีวิต ผู้สูงอายุของกรุงเทพมหานครไปปฏิบัติ PROBLEMS AND THE POLICY PROCESS OF IMPLEMENTATION PROMOTING THE QUALITY OF LIFE OF THE AGED IN THE BANGKOK METROPOLITAN

คมกฤตย์ รวบรวม¹

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา (1) ปัจจัยที่ก่อให้เกิดความสำเร็จ ปัญหา และอุปสรรคต่อกระบวนการนำนโยบายส่งเสริมคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุไปปฏิบัติของกรุงเทพมหานคร (2) วิธีการแก้ไขปัญหากลกระบวนการนำนโยบายส่งเสริมคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุไปปฏิบัติของกรุงเทพมหานคร และ (3) กระบวนการนำนโยบายส่งเสริมคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุไปปฏิบัติของกรุงเทพมหานคร มีข้อค้นพบดังนี้ 1.)ความสำคัญและปัญหาของการนำนโยบายส่งเสริมคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุของกรุงเทพมหานครไปปฏิบัติเป็นไปตามระบอบราชการส่วนท้องถิ่น มีความจำเป็นต้องขับเคลื่อนการนำนโยบายไปปฏิบัติให้ถูกต้องตามระเบียบ กฎหมาย ข้อบังคับ แต่ทั้งนี้สามารถปรับปรุงแก้ไขได้ โดยได้รับการสนับสนุนจากฝ่ายการเมืองในระดับชาติ เพราะสามารถปรับเปลี่ยนนโยบายในระดับชาติได้ ซึ่งจะส่งผลถึงระดับท้องถิ่น เช่น อัตราเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ และกองทุนผู้สูงอายุ 2.) การนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติที่มีประสิทธิภาพขึ้นอยู่กับการบริหารงานภายในหน่วยงานของกรุงเทพมหานคร และความสามารถในการร่วมมือประสานงานกับส่วนราชการอื่น รวมทั้งภาคเอกชนและกลุ่มชมรมผู้สูงอายุ และ 3.) ระบบราชการมีความสำคัญที่สายการบังคับบัญชา ซึ่งหากปฏิบัติตามระเบียบกฎหมายอย่างเคร่งครัด อาจเป็นอุปสรรคต่อการนำนโยบายสู่การปฏิบัติให้ได้ผลดีต่อผู้สูงอายุ ดังนั้น ผู้ปฏิบัติจำเป็นต้องใช้ดุลยพินิจในการหาทางแก้ไขปัญหาเฉพาะกรณีภายใต้หลักของเหตุผลและความจำเป็น แต่ทั้งนี้ต้องไม่ละเมิด ระเบียบ กฎหมาย

คำสำคัญ : คุณภาพชีวิต ผู้สูงอายุ กรุงเทพมหานคร

¹ นักศึกษาปริญญาเอก โครงการปรัชญาดุษฎีบัณฑิตทางสังคมศาสตร์ คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

ABSTRACT

In this dissertation, the researcher examines (1) factors concerning the success, problems and obstacles in the process of implementing the policy of the Bangkok Metropolitan Administration (BMA) for promoting the quality of life for the elderly. The researcher also studies (2) methods to solve problems in the process of implementing the policy under study. Finally, the researcher investigates (3) the process of implementation of the BMA's policy of promoting the quality of life for the elderly. Findings are as follows: 1.) In respect to the significance and problems involving the implementation of BMA's policy of promoting the quality of life of the elderly, it was found that implementation proceeded in accordance with local government system, inasmuch as it is necessary to mobilize policy implementation by reference to rules, regulations and the law. However, amendments to the policy can be undertaken provided that these changes are supported by political processes at the national level, since changing policy at the national level affects local levels in respect to such matters as the living allowance rate for the elderly and other funding for the elderly. 2.) Effective implementation of the policy depends on the actions of the internal units of the BMA administration in addition to these internal units having the capacity to coordinate with external government units, as well as with the private sector and the members of the Club for the Elderly who are affected by the policy. and 3.) The chain of command is important in bureaucratic systems. If the rules, regulations and the law are followed strictly, it would present an obstacle to the implementation of the policy for the elderly. Therefore, practitioners need to exercise judgment in finding ways to solve problems in each case using rational and necessary principles of action. However, regulations and the law still must not be violated.

Keywords : Quality of life, The age, Bangkok metropolitan

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ในสังคมหนึ่งๆ หากมีสัดส่วนของจำนวนผู้สูงอายุต่อจำนวนประชากรทั้งหมดมากกว่าร้อยละ 10 เราเรียกสังคมนั้นว่า “สังคมผู้สูงอายุ” และประเทศไทยได้เริ่มต้นเป็นสังคมผู้สูงอายุตั้งแต่ ปี พ.ศ. 2545 (วรเวศม์ สุวรรณระดา และอาภาพรณ คำชิรพิทักษ์, 2552, หน้า 1) เนื่องจากการเพิ่มสัดส่วนประชากรสูงอายุในประเทศไทย มีจำนวน 7.5 ล้านคน หรือคิดเป็นร้อยละ 11.8 ในปี พ.ศ. 2553 และคาดว่าจะเพิ่มสูงถึง 12.9 ล้านคน หรือคิดเป็นร้อยละ 19.8 ในปี พ.ศ.2568 ซึ่งเป็นผลมาจากอัตราการเพิ่มของประชากรสูงอายุสูงกว่าอัตราการเพิ่มของประชากรรวมของประเทศ และหากศึกษาการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างทางเพศและอายุของประชากรอายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไประหว่างปี พ.ศ. 2543 ถึง พ.ศ.2573 จะพบว่า ประชากรสูงอายุในวัยปลายหรือที่มีอายุมากที่สุด (อายุ 80 ปีขึ้นไป) มีการเพิ่มขนาดและสัดส่วนเร็วกว่าประชากรสูงอายุกลุ่มอื่น หรืออีกนัยหนึ่งก็คือ ประเทศไทยไม่ได้อยู่ในสถานการณ์ที่มีขนาดและสัดส่วนของประชากรสูงอายุเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วเท่านั้น แต่ประเทศไทยยังมีอัตราผู้สูงอายุเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วในกลุ่มของประชากรที่สูงอายุอีกด้วย (มูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาผู้สูงอายุไทย [มส.ผส.], 2553, หน้า 10)

กรุงเทพมหานครมีฐานะเป็นองค์กรปกครองท้องถิ่นตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกรุงเทพมหานคร พ.ศ.2528 (แผนบริหารราชการกรุงเทพมหานคร พ.ศ.2552-2555, 2552, หน้า 1) และเป็นหน่วยงานบริหารเมืองหลวง

คือ กรุงเทพมหานคร (Bangkok Metropolitan Administration) (วิรัช รัชนิภาวรรณ, 2545, หน้า 1) มีประชากรจำนวน 5,701,394 คน แบ่งออกเป็น ชาย จำนวน 2,709,568 คน และหญิง จำนวน 2,991,826 คน (สำนักทะเบียนกลาง วันที่ 4 กุมภาพันธ์ 2554, หน้า 1) และมีจำนวนจำนวนผู้สูงอายุ 906,000 คนแบ่งออกเป็น ผู้สูงอายุชาย จำนวน 402,000 คน และผู้สูงอายุหญิง 504,000 คน (วิทยาลัยประชากรศาสตร์, 2553)

จากความเป็นมาดังกล่าวข้างต้น จึงนำมาสู่ประเด็นปัญหาการวิจัยที่ว่า กรุงเทพมหานครองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบพิเศษได้มีการดำเนินการในลักษณะใดบ้างให้แก่ผู้สูงอายุตามนโยบายส่งเสริมคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุของกรุงเทพมหานคร คือ พระราชบัญญัติผู้สูงอายุแห่งชาติ พ.ศ.2546 และแผนผู้สูงอายุ ฉบับที่ 2 (พ.ศ.2545-2564) นโยบายส่งเสริมคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุของกรุงเทพมหานครดังกล่าวมีปัญหาอุปสรรคอย่างไร มีปัจจัยใดบ้างที่ส่งผลต่อการเกิดปัญหาอุปสรรคในทางปฏิบัติ และกระบวนการนำนโยบายดังกล่าวไปปฏิบัติมีรูปแบบเป็นอย่างไร ทั้งที่เป็นการดำเนินการตามภารกิจที่มีอยู่เดิม และเป็นความคิดริเริ่มใหม่

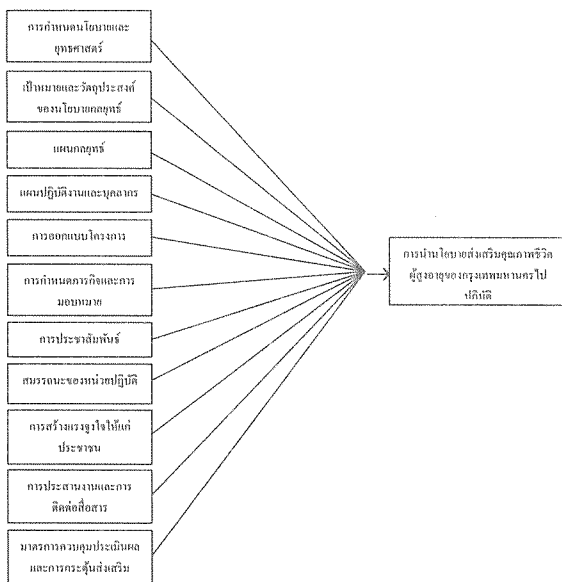
วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1.) เพื่อศึกษาปัจจัยที่ก่อให้เกิดปัญหาและอุปสรรคต่อกระบวนการนำนโยบายส่งเสริมคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุไปปฏิบัติของกรุงเทพมหานคร

2.) เพื่อศึกษาถึงวิธีการแก้ไขปัญหากระบวนการนํานโยบายส่งเสริมคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุไปปฏิบัติของกรุงเทพมหานคร

3.) เพื่อศึกษากระบวนการนํานโยบายส่งเสริมคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุไปปฏิบัติให้เกิดความสำเร็จของกรุงเทพมหานคร

แบบจำลองสมมติฐานการศึกษ

ขอบเขตของการศึกษา

การศึกษาครั้งนี้ มุ่งเน้นการศึกษาเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของกรุงเทพมหานครในการนํานโยบายส่งเสริมคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุไปปฏิบัติในพื้นที่เขตปกครองสังกัดกรุงเทพมหานครทั้งสิ้นจำนวน 50 เขต ซึ่งมีประชากรผู้สูงอายุผู้สูงอายุที่อาศัยอยู่ในชุมชนที่กระจาย จำนวน 1,297 ครีวเรือน จำนวนผู้สูงอายุ 906,000 คน (วิทยาลัยประชากรศาสตร์, 2553) โดยศึกษาการนํานโยบายส่งเสริมคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุของ

กรุงเทพมหานครไปปฏิบัติ ในช่วงปี พ.ศ. 2549 – 2553 ในประเด็น การกำหนดนโยบาย การนํานโยบายไปปฏิบัติ และยุทธศาสตร์เกี่ยวกับผู้สูงอายุ ตลอดจนพัฒนาการดำเนินงานเกี่ยวกับผู้สูงอายุในกรุงเทพมหานคร การจัดสรรงบประมาณ การพัฒนาความร่วมมือระหว่างภาครัฐและเอกชน เกี่ยวกับการช่วยเหลือและเฝ้าระวังผู้สูงอายุ การส่งเสริม และรักษาสุขภาพของผู้สูงอายุ ตลอดจนปัญหาอุปสรรคในการให้บริการและอำนาจหน้าที่ของกรุงเทพมหานคร ตลอดจนวิธีการแก้ไข

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

- 1.) ทำให้ทราบถึงปัจจัยที่ก่อให้เกิดปัญหา และอุปสรรคต่อกระบวนการนํานโยบายส่งเสริมคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุไปปฏิบัติของกรุงเทพมหานคร
- 2.) ทำให้ทราบถึงวิธีการแก้ไขปัญหากระบวนการนํานโยบายส่งเสริมคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุไปปฏิบัติของกรุงเทพมหานคร
- 3.) ทำให้ทราบถึงกระบวนการนํานโยบายส่งเสริมคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุไปปฏิบัติให้เกิดความสำเร็จของกรุงเทพมหานคร

การทบทวนวรรณกรรม ทฤษฎี และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. บทบาทการมีส่วนร่วมของผู้สูงอายุในวุฒิสภาสมาคมสมเด็จพระราชเสาวนีย์
บทบาทที่สำคัญของวุฒิสภาสมาคมสมเด็จพระราชเสาวนีย์ (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2554.) โดยสรุป วุฒิสภาสมาคมสมเด็จพระราชเสาวนีย์ที่มีศักยภาพจากความรู้และการส่งเสริมประสบการณ์ผ่าน

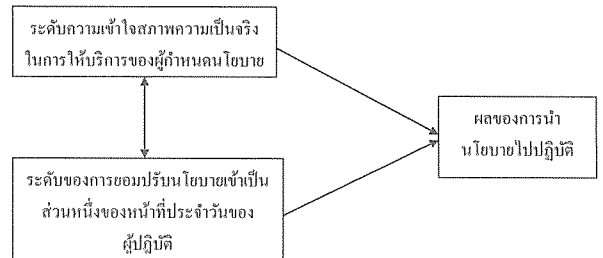
กิจกรรม เช่น การเผยแพร่องค์ความรู้ในด้านต่างๆ การเป็นที่ปรึกษาให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หรือหน่วยงานอื่นๆ ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อสังคมในภาพรวม

2. แนวความคิด และทฤษฎีเกี่ยวกับการนำนโยบายไปปฏิบัติ

ตัวแบบทางกระบวนการของระบบราชการ (Bureaucratic Processes Model) พัฒนามาจากแนวคิดของนักสังคมวิทยาองค์การ ที่พยายามจะสร้างกรอบการมองหาสภาพความเป็นจริงทางสังคม (Social Reality) ในองค์การ ตัวแบบนี้เชื่อว่าอำนาจขององค์การไม่ได้อยู่ที่ตำแหน่งทางรูปนัย (Formal Positions) แต่มีอยู่กระจัดกระจายในองค์การ ในทฤษฎีนี้หมายความว่า สมาชิกขององค์การทุกคนมีอำนาจในแง่ของการใช้จารณญาณ โดยเฉพาะอย่างยิ่งข้าราชการที่มีหน้าที่ต้องติดต่อและให้บริการประชาชน (Street-level Bureaucrats) โดยที่ผู้บังคับบัญชาไม่อาจจะควบคุมได้ การยึดเหนี่ยวนโยบายใหม่ๆ ที่จะมีผลกระทบหรือเปลี่ยนแปลงการปฏิบัติในวิถีชีวิตประจำวันของข้าราชการเหล่านี้มักจะไร้ผล นอกเสียจากข้าราชการหรือผู้ปฏิบัติจะยอมรับหรือปรับนโยบาย แนวทางการปฏิบัติเหล่านั้นเข้าไปเป็นส่วนหนึ่งของหน้าที่ประจำวันเอง โดยนัยนี้ ความล้มเหลวของการนำนโยบายไปปฏิบัติจึงไม่ใช่เป็นเรื่องของการบริหารที่ขาดประสิทธิภาพ แต่เกิดจากผู้กำหนดนโยบายหรือผู้บริหารนโยบายที่ไม่เข้าใจว่าสภาพความเป็นจริงของการปฏิบัติเกิดขึ้นในลักษณะใดมากกว่า ตามแผนภูมิ 1

แผนภูมิ 1

แผนภูมิตัวแบบกระบวนการระบบราชการ

ที่มา : Max Weber, (1864-1920), (อ้างถึงใน วรเดช จันทรศร, 2554, หน้า 138)

3. โครงสร้างการบริหารงานของกรุงเทพมหานคร

กรุงเทพมหานคร (กทม.) เป็นเมืองหลวงของประเทศไทย มีฐานะเป็นนิติบุคคลและเป็นราชการบริหารส่วนท้องถิ่น (พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2528 : มาตรา 6) มีหน้าที่จัดบริการสาธารณะให้แก่ประชาชนในเขตพื้นที่กรุงเทพมหานคร โดยแบ่งพื้นที่การปกครองออกเป็น 50 เขต มีสำนักงานใหญ่เรียกว่าศาลาว่าการกรุงเทพมหานคร (สำนักยุทธศาสตร์และประเมินผล กรุงเทพมหานคร, 2549, หน้า 29) ประกอบด้วย ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร และสภากรุงเทพมหานคร (มาตรา 9) ซึ่งมีโครงสร้างการบริหารดังนี้

1. ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร เป็นผู้บริหารสูงสุดของกรุงเทพมหานครมาจากการเลือกตั้งโดยตรงของประชาชน มีวาระการดำรงตำแหน่ง 4 ปีมีอำนาจหน้าที่ทั่วไปดังนี้ (พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2528 : มาตรา 49)

2. สภากรุงเทพมหานคร ทำหน้าที่เป็นฝ่ายนิติบัญญัติของกรุงเทพมหานคร ประกอบด้วยสมาชิกสภากรุงเทพมหานครมาจากการเลือกตั้งมีวาระในการดำรงตำแหน่ง 4 ปี

3. สำนัก และสำนักงานเขต การบริหารของกรุงเทพมหานครมีการแบ่งโครงสร้างการบริหารประกอบด้วยสำนักและสำนักงานเขต สำนักงานเป็นการแบ่งการบริหารงานกรุงเทพมหานครตามหน้าที่ความรับผิดชอบ ปัจจุบันประกอบด้วย 17 สำนักส่วนสำนักงานเขตมีจำนวน 50 เขต เป็นการแบ่งการบริหารงานตามพื้นที่ และมีบทบาทความรับผิดชอบในการจัดบริการสาธารณะให้ประชาชนโดยตรง ผู้บังคับบัญชาหรือผู้บริหารของสำนักงานเขต คือ ผู้อำนวยการเขตซึ่งเป็นข้าราชการกรุงเทพมหานคร

4. อำนาจหน้าที่ของกรุงเทพมหานคร

อำนาจหน้าที่ของกรุงเทพมหานครในปัจจุบันมาจาก 2 ส่วน ได้แก่ อำนาจหน้าที่ตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2528 และ อำนาจหน้าที่ตามพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองท้องถิ่น พ.ศ. 2542

4. ปัจจัยด้านการเมือง นโยบาย และแผนพัฒนาของรัฐเกี่ยวกับนโยบายผู้สูงอายุ

จากรายงานการศึกษาเรื่องโครงสร้างระบบการติดตามและประเมินผลแผนผู้สูงอายุแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (2545-2564) ของ วิพรรณ ประจวบเหมาะ และคนอื่นๆ (2551, หน้า 377-378) ซึ่งสรุปได้ดังต่อไปนี้

1.) การสร้างหลักประกันทางเศรษฐกิจควรเร่งดำเนินการเรื่องการส่งเสริมการออมและระบบบำนาญแห่งชาติ โดยมองปัญหาแบบเป็นองค์รวมเพื่อให้สามารถพัฒนาระบบที่สามารถรองรับประชากรทุกกลุ่มได้อย่างครอบคลุมทั่วถึงเพื่อให้ทันกับสภาพการณ์ด้านผู้สูงอายุที่เป็นกระแสการเปลี่ยนแปลงที่เคลื่อนเข้ามาสู่สังคมไทยอย่างรวดเร็วและรุนแรง

2.) การสร้างความรู้และความตระหนักให้กับสมาชิกในสังคมโดยผ่าน กระบวนการการศึกษา การให้ความรู้ทั้งในระบบโรงเรียนและนอกระบบโรงเรียนควรเร่งดำเนินงานพัฒนาหลักสูตรต่างๆ ตามที่กำหนดไว้ในแผนผู้สูงอายุแห่งชาติ เช่น การปลูกฝังการดูแลป้องกันสุขภาพตั้งแต่วัยเด็ก การเสริมสร้างให้เด็กตระหนักในคุณค่าและความสำคัญของผู้สูงอายุ การให้ความรู้เกี่ยวกับการดำรงชีวิตในสังคมสูงวัย กระบวนการสูงวัย ตลอดจนการเตรียมความพร้อมในทางเศรษฐกิจและสังคมเพื่อยามสูงวัย เป็นต้น

3.) จัดให้มีการรณรงค์ให้สังคมตื่นตัวและเตรียมความพร้อมด้านเศรษฐกิจ สังคมและสุขภาพ เมื่อยามสูงวัย รวมทั้งควรส่งเสริมให้มีการเตรียมความพร้อมทางด้านจิตใจ และนำหลักธรรมทางด้านศาสนามาใช้เพื่อให้สามารถปรับตัวและรับมือกับสภาพการเปลี่ยนแปลงต่างๆ ในยามสูงวัย

4.) การพัฒนาสภาพแวดล้อมในที่สาธารณะต่างๆ ให้เป็นมิตร โดยรัฐควรเร่งให้อาคารเก่าที่เป็นสถานที่ทำการของหน่วยราชการทุกแห่งได้รับการปรับปรุงสภาพแวดล้อมภายในและภายนอกตลอดจนติดตั้งสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ ให้แก่ผู้สูงอายุให้มากที่สุดเท่าที่สามารถจะ

ปรับปรุงได้ ในส่วนของกรุงเทพมหานครควรมีการปรับปรุงทั้งอาคารที่ทำการของกรุงเทพมหานคร ที่ว่าการเขต และบริการสาธารณะต่างๆ ให้เอื้ออำนวยต่อผู้สูงอายุ เช่น ทางเท้าที่มีพื้นผิวที่ราบเรียบ มีทางลาดที่สามารถให้ผู้สูงอายุที่ใช้รถเข็นสามารถเคลื่อนที่ได้สะดวก และมีทางข้ามถนน ที่สะดวกและปลอดภัย

5.) การพัฒนาระบบการดูแลผู้สูงอายุระยะยาว (Long Term Care) ให้สอดคล้องกับความต้องการ และวิถีชีวิตของผู้สูงอายุไทย เน้น “ความพอเพียง” และ “ความยั่งยืน” ของระบบบริการนอกจากนี้การจัดบริการสุขภาพควรกำหนดรูปแบบให้สอดคล้องกับความต้องการและ

สภาวะสุขภาพของผู้สูงอายุกล่าวคือ ระบบการส่งเสริมสุขภาพ งานชมรมผู้สูงอายุต่างๆ สำหรับผู้สูงอายุที่มีสุขภาพดี

6.) ออกกฎหมายควบคุมมาตรฐานของสถานบริการผู้สูงอายุ ตลอดจนผู้ดูแลผู้สูงอายุ เพื่อให้ผู้สูงอายุได้รับบริการที่มีคุณภาพได้มาตรฐาน และปลอดภัย

7.) เตรียมการให้บริการ หรือทางเลือกเกี่ยวกับที่พักอาศัยของผู้สูงอายุในรูปแบบอื่น เช่น บ้านพักคนชรา เนื่องจากมีการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคมประกอบกับแนวโน้มภาวะเจริญพันธุ์ที่ลดลงในอนาคต.

5. สถานการณ์และนโยบายผู้สูงอายุในประเทศแถบเอเชีย (มาเลเซีย, เกาหลี, สิงคโปร์, ฮองกง และไทย)

ตาราง 1

เปรียบเทียบสวัสดิการผู้สูงอายุในประเทศ มาเลเซีย, เกาหลี, สิงคโปร์, ฮองกง และไทย (พ.ศ. 2551-2554)

ประเทศ	สวัสดิการสำหรับผู้สูงอายุ						
	เบี้ยยังชีพ	กองทุน / บำนาญผู้สูงอายุ	สถานสงเคราะห์	ผู้ดูแล	โรงพยาบาลผู้สูงอายุ	บริการสาธารณะ	ชมรม/สถานที่
มาเลเซีย	-	B	B	B	B	A	A
เกาหลี	-	A	B	A	A	A	A
สิงคโปร์	-	A	A	B	A	A	B
ฮองกง	-	B	D	B	B	A	A
ไทย	D	E	C	C	D	C	B

หมายเหตุ : A = ดีมาก, B = ดี, C = ปานกลาง, D = น้อย/ไม่เพียงพอ, E = ไม่มี/ต้องปรับปรุง
- = ไม่จำเป็นต้องมี

6. การทบทวนวรรณกรรมและผล งานการวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ตัวแปรอิสระหรือปัจจัยทั้งหกประการ ที่เลือกใช้ร่วมกับตัวแบบระบบราชการ เพื่อไปสู่ผลสำเร็จของการนำนโยบายส่งเสริมคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุของกรุงเทพมหานครไปปฏิบัติมีดังนี้

1. ปัจจัยด้านการกำหนดนโยบายและยุทธศาสตร์
2. เป้าหมายและวัตถุประสงค์ของนโยบาย
3. แผนกลยุทธ์
4. แผนปฏิบัติงานและบุคลากรฝ่ายแผน
5. การออกแบบโครงการ
6. การกำหนดภารกิจและ
การมอบหมาย
7. การประชาสัมพันธ์
8. สมรรถนะของหน่วยปฏิบัติ
9. การสร้างแรงจูงใจให้ประชาชน
10. การประสานงานและการติดต่อ
สื่อสาร
11. มาตรการควบคุมและการกระตุ้น
ส่งเสริม

ระเบียบวิธีวิจัย

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) การนำนโยบายส่งเสริมคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุของกรุงเทพมหานครไปปฏิบัติ เป็นการศึกษาหน่วยงานราชการ ซึ่งได้ใช้วิธีการศึกษาจากเอกสาร (Documentary Study) ที่เกี่ยวข้อง คือ พระราชบัญญัติผู้สูงอายุแห่งชาติ แผนผู้สูงอายุแห่งชาติ แผนบริหารราชการกรุงเทพมหานคร 2552-2555

เอกสารงบประมาณ กฎหมาย ระเบียบ งานวิจัย ตำรา และการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth Interview) โดยเจาะจง จำนวน 25 คน ได้แก่ ผู้มีอำนาจหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับนโยบายส่งเสริมคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ คือ รองผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร (2 คน) ปลัดกรุงเทพมหานคร (1 คน) ผู้อำนวยการสำนักพัฒนาสังคม (1 คน) ผู้อำนวยการสำนักงบประมาณ กรุงเทพมหานคร (1 คน) ผู้อำนวยการสำนักยุทธศาสตร์และประเมินผล (1 คน) ผู้อำนวยการกองยุทธศาสตร์ (1 คน) หัวหน้าฝ่ายพัฒนาชุมชนและสวัสดิการสังคมในแต่ละเขต ซึ่งมีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานเกี่ยวกับผู้สูงอายุไม่น้อยกว่า 10 ปี (12 คน) กรรมการชมรมผู้สูงอายุกรุงเทพมหานคร (2 คน) ผู้ประสานงานชมรมผู้สูงอายุ (1 คน) ผู้สูงอายุที่เป็นสมาชิกในชมรมที่มีความเคลื่อนไหวและการทำกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง (3 คน) การวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ จัดทำรายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์ โดยใช้เครื่องมือในการรวบรวมข้อมูล เช่น แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง การจดบันทึก การบันทึกเสียง

กล้องถ่ายรูป การใช้เครื่องคอมพิวเตอร์ชนิดพก (Note Book) โดยดำเนินการสร้างแบบสัมภาษณ์ และพัฒนาแบบสัมภาษณ์กับคณะกรรมการที่ปรึกษาผู้เชี่ยวชาญ

การตรวจสอบข้อมูล

ผู้วิจัยใช้วิธีการตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า (Triangulation) เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรง (reliability) และความถูกต้อง (validity) ของข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

(Key-Informant) ซึ่งในการเก็บข้อมูลจากการวิจัยเชิงคุณภาพนั้นมีความยืดหยุ่นสูง ผู้วิจัยใช้เป็นเครื่องมือสำคัญในการเก็บข้อมูล เพื่อให้ผลการวิจัยมีความน่าเชื่อถือและเกิดความไว้วางใจในคุณภาพของงานวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลก่อนนำไปวิเคราะห์ คือ สัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญแต่ละคนอย่างน้อย 3-4 ครั้ง ในองค์ประกอบที่แตกต่างกันด้านเวลา สถานที่ เพื่อยืนยันความเที่ยงตรงและความถูกต้องของข้อมูล

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

กรุงเทพมหานคร เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบพิเศษ ซึ่งทำหน้าที่บริหารมหานครหลวงกรุงเทพมหานคร (Bangkok Metropolitan Administration ; BMA) ตามกฎหมายปัจจุบันคือ พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2528 และในฐานะเป็นราชการบริหารส่วนท้องถิ่น มีหน้าที่จัดสวัสดิการให้แก่ผู้สูงอายุตามพระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ. 2546 ในส่วนที่เกี่ยวข้อง คือ มาตรา 11 ผู้สูงอายุมีสิทธิได้รับการคุ้มครอง การส่งเสริม และการสนับสนุนในด้านต่าง ๆ ดังนี้

(1) การบริการทางการแพทย์และการสาธารณสุขที่จัดไว้โดยให้ความสะดวกและรวดเร็วแก่ผู้สูงอายุเป็นกรณีพิเศษ

(2) การศึกษา การศาสนา และข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิต

(3) การประกอบอาชีพหรือฝึกอาชีพที่เหมาะสม

(4) การพัฒนาตนเองและการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคม การรวมกลุ่มในลักษณะเครือข่ายหรือชุมชน

(5) การอำนวยความสะดวกและความปลอดภัยโดยตรงแก่ผู้สูงอายุในอาคาร สถานที่ ยานพาหนะหรือการบริการสาธารณะอื่น

(6) การช่วยเหลือด้านค่าโดยสารยานพาหนะตามความเหมาะสม

(7) การยกเว้นค่าเข้าชมสถานที่ของรัฐ

(8) การช่วยเหลือผู้สูงอายุซึ่งได้รับอันตรายจากการถูกรังแกหรือถูกแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบด้วยกฎหมาย หรือถูกทอดทิ้ง

(9) การให้คำแนะนำ ปรีกษา ดำเนินการอื่นที่เกี่ยวข้องในทางคดี หรือในทางการแก้ไขปัญหาครอบครัว

(10) การจัดที่พักอาศัย อาหารและเครื่องนุ่งห่มให้ตามความจำเป็นอย่างทั่วถึง

(11) การจ่ายเงินเบี้ยยังชีพเป็นรายเดือนอย่างทั่วถึงและเป็นธรรม

(12) การส่งเสริมในการจัดการศพตามประเพณี

(13) การอื่นตามที่คณะกรรมการกำหนดปัญหาและในการนโยบายส่งเสริมคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุไปปฏิบัติ

ด้านศูนย์บริการผู้สูงอายุ

1. ด้านบุคลากรเนื่องจากจำนวนประชากรสูงอายุที่มีจำนวนเพิ่มมากขึ้นทำให้ผู้สูงอายุที่ประสงค์จะได้รับบริการจากการจัดสวัสดิการด้านต่างๆ สำหรับผู้สูงอายุเพิ่มขึ้นตามไปด้วย ปัญหาของศูนย์บริการผู้สูงอายุส่วนใหญ่ คือ การขาดแคลนบุคลากรเฉพาะด้าน เช่น นักจิตวิทยา พยาบาลวิชาชีพ นักกายภาพบำบัด เป็นต้น

2. ด้านงบประมาณ ศูนย์บริการผู้สูงอายุมีส่วนช่วยพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุได้จากการจัดกิจกรรมต่างๆ สำหรับผู้สูงอายุ ซึ่งชมรมผู้สูงอายุอาจไม่สามารถจัดกิจกรรมให้หลากหลายและครอบคลุม เช่นเดียวกับการกิจของศูนย์บริการผู้สูงอายุได้ เนื่องจากใช้พื้นที่ร่วมกับศูนย์บริการสาธารณสุขหรือที่ทำการของหน่วยงานอื่นจึงมีพื้นที่จำกัด กิจกรรมสำหรับผู้สูงอายุที่ศูนย์บริการผู้สูงอายุดำเนินการ เช่น กิจกรรมนันทนาการ การออกกำลังกาย การขับร้องเพลง หรือกิจกรรมทางศาสนา ล้วนแต่ช่วยให้ผู้สูงอายุมีสุขภาวะที่ดีทั้งร่างกายและจิตใจ

การจ่ายเงินสงเคราะห์เพื่อการยังชีพผู้สูงอายุ

1. การลงทะเบียนขอรับเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ ขาดการตรวจสอบรายได้ปัจจุบัน ของผู้สูงอายุ ผู้สูงอายุบางรายมีรายได้จากการทำงานปกติ หรือได้รับบำนาญ หรือเงินรายได้อื่นใด แต่ยังไม่ได้รับสิทธิเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุซ้ำซ้อนอีก

2. การประชาสัมพันธ์เปิดรับลงทะเบียนผู้สูงอายุ เพื่อสิทธิในการรับเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุยังไม่ทั่วถึง

3. ขั้นตอนกระบวนการที่ซับซ้อนทำให้ผู้สูงอายุบางส่วนเสียโอกาสที่จะได้สิทธิรับเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ

4. การกำหนดวันเวลาในการยื่นคำร้องขอใช้สิทธิรับเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ คือ การทำงานเชิงรับ อาจทำให้การรับรู้ข้อมูลข่าวสาร หรือการเข้าถึงข้อมูลไม่ทั่วถึง

5. หลักการให้บริการควรอำนวยความสะดวกให้แก่ผู้รับบริการ ไม่ใช่อำนวยความสะดวกให้แก่เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติ

6. เงินเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุในปัจจุบันน้อยเกินไปไม่เหมาะสมกับสภาพเศรษฐกิจ ในปัจจุบันถึงแม้ว่าจะมีการกำหนดอัตราเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุแบบขั้นบันไดก็ตาม

การอภิปรายผลการวิจัย

การนำนโยบายส่งเสริมคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุของกรุงเทพมหานครไปปฏิบัติ

- การให้บริการตามสิทธิของผู้สูงอายุ การถือปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรม การดูแลให้ได้รับบริการจากกรุงเทพมหานคร กรณีการรับเงินเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ

- สำนักพัฒนาสังคมและสำนักงานเขต 50 เขต ได้มีการตรวจสอบสิทธิของผู้สูงอายุ ตามรายการในทะเบียนราษฎร เพื่อตรวจสอบผู้มีสิทธิตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดอย่างยั่งยืน เท่าเทียมและเป็นธรรม

- ปัจจุบันได้มีการออกแบบระบบคอมพิวเตอร์และเครือข่ายการเชื่อมโยงระหว่างสำนักพัฒนาสังคมกับสำนักงานเขต ระบบคอมพิวเตอร์และโปรแกรมจะติดตั้งอยู่ที่สำนักพัฒนาสังคมเพื่อรองรับการทำงานของสำนักงานเขต 50 เขต ในแบบออนไลน์ผ่านระบบอินเทอร์เน็ต ในระยะต่อไปจะทำการเชื่อมโยงระบบคอมพิวเตอร์กับหน่วยงานภายนอก โดยทำข้อตกลง MOU ร่วมกันระหว่างกรุงเทพมหานคร ประกอบด้วยสำนักยุทธศาสตร์และประเมินผล สำนักการแพทย์ สำนักอนามัย สำนักผังเมือง และสำนักพัฒนาสังคม กับกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่นและกรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย ในส่วนของทะเบียนราษฎร ในขณะนี้

MOU อยู่ระหว่างการตรวจสอบรายละเอียด ระหว่างสำนักงานปกครองและทะเบียนกับกรมการปกครอง ซึ่งถ้าดำเนินการแล้วเสร็จจะสามารถออนไลน์ระบบคอมพิวเตอร์และข้อมูลระหว่างหน่วยงานได้เพื่อให้สามารถตรวจสอบความซ้ำซ้อนขั้นตอนต่อไปจะดำเนินการหาข้อยุติ เพื่อนำไปสู่การทำข้อตกลงในเรื่องการพัฒนาโปรแกรม (Application Program) ที่จะดำเนินการในลักษณะใด ซึ่งต้องรอเครื่องคอมพิวเตอร์แม่ข่ายดำเนินการติดตั้งให้แล้วเสร็จก่อน โปรแกรมที่จะพัฒนาเพิ่มเติมสำนักงานเขตสามารถเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามาใช้งานด้วยการใช้หมายเลขบัตรประจำตัวประชาชน 13 หลัก ในการเข้ามาตรวจสอบข้อมูลการลงทะเบียนกับสำนักงานเขตแบบออนไลน์ในการตรวจสอบการรับสิทธิกับสำนักงานเขต แต่ต้องขอความเห็นชอบจากผู้บริหารก่อนการดำเนินการ ซึ่งหากได้รับความเห็นชอบจะเป็นการลดขั้นตอนการดำเนินงานของสำนักงานเขตในการบันทึกข้อมูลเพิ่มช่องทางการให้บริการแก่ประชาชนในการรับบริการจากสำนักงานเขตและให้ความสะดวกรวดเร็วแก่ผู้รับบริการ

การให้บริการด้านส่งเสริมการประกอบอาชีพ

สำนักงานพัฒนาสังคม มีการจัดการศึกษาระบบการศึกษา ด้านการฝึกอาชีพให้แก่บุคคลทุกเพศทุกวัยในพื้นที่ 50 เขต (อายุ 14 ปีขึ้นไป) เพื่อเป็นทางเลือกหนึ่งให้ประชาชนสามารถมาฝึกอาชีพได้ ตามความสนใจและความถนัดของตนเอง กว่า 105 อาชีพ มีโรงเรียนฝึกอาชีพจำนวน 10 แห่ง เพื่อฝึกอาชีพ พัฒนาด้านการให้บริการทางสังคม นอกจากนั้นยังได้มีการจัดการ

ฝึกอาชีพระยะสั้นเชิงรุก โดยจัดหน่วยฝึกอาชีพเข้าไปจัดตั้งในชุมชนต่างๆ ของกรุงเทพมหานคร ประชาชนสามารถมาสมัครเรียนได้ตามโรงเรียนฝึกอาชีพใกล้บ้าน และขณะนี้สำนักพัฒนาสังคม กำลังพัฒนาการเรียนรู้ด้วยการจัดการเรียนการสอนวิชาชีพ ด้วยระบบ e-learning เพื่อเพิ่มช่องทางและขยายโอกาสให้แก่ประชาชนอย่างทั่วถึงและอำนวยความสะดวกแก่ประชาชนอีกด้วย

กระบวนการและขั้นตอนนโยบายส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ

การทำแผนงาน / โครงการ ให้หน่วยงานไปปฏิบัติ จะพิจารณาถึงองค์ประกอบต่างๆ ของการจัดทำแผนได้แก่การพิจารณาแผนยุทธศาสตร์เกี่ยวกับผู้สูงอายุในแต่ละระดับ ระดับชาติ ระดับท้องถิ่น ระดับองค์กร ระดับหน่วยงาน รวมถึงการทบทวนการดำเนินงาน ปัญหาอุปสรรคของแผนผู้สูงอายุในรอบปีที่ผ่านมา การวิเคราะห์และประเมินสถานการณ์ การระบุวิธีการขับเคลื่อนไปสู่เป้าหมาย การประเมินผลสัมฤทธิ์ของการดำเนินการตามแผน การติดตามและประเมินผลในการจัดทำแผนได้พิจารณาจากการระดมความคิดเห็นของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องได้ - เสีย โดยเฉพาะประชาชนที่จะได้รับผลกระทบโดยตรง การทำงานเชิงบูรณาการในลักษณะของการทำงานร่วมกันระหว่างสำนักและสำนักงานเขต โดยพิจารณาจากภารกิจในหน้าที่ความรับผิดชอบและมีการระบุเป้าหมายตัวชี้วัดที่สำคัญร่วมกัน เพื่อให้สามารถเกิดการยอมรับและบรรลุเป้าหมายในการพัฒนาโดยคำนึงถึงประโยชน์ของประชาชนเป็นสำคัญ

การแสวงหาความร่วมมือกับหน่วยงาน / องค์กร ในพื้นที่

ควรจัดโครงสร้างคณะกรรมการร่วมกันระหว่างองค์กร / ชุมชนต่างๆ เข้าร่วมประชุม โดยมีฝ่ายพัฒนาชุมชนและสวัสดิการสังคม สังกัด 50 สำนักงานเขต เป็นผู้ประสานการดำเนินการและในระดับบน มีสำนักพัฒนาสังคม กรุงเทพมหานคร เป็นผู้ประสานงานกับองค์กรเครือข่ายภาครัฐและภาคประชาชน

การสร้างการมีส่วนร่วมให้เกิดขึ้นอย่างกว้างขวาง โดยให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายเข้าร่วมในการ ออกแบบกำหนดโครงการ/กิจกรรม

สำนักงานเขต มีการจัดทำแผนปฏิบัติราชการประจำปี ได้มีการเชิญผู้แทน องค์กรภาคประชาชน ที่ร่วมจัดทำแผนปฏิบัติราชการประจำปีและเสนอแนะโครงการ / กิจกรรมที่จะทำให้ประชาชนได้รับประโยชน์ ในส่วนของสำนักพัฒนาสังคม จะมีการประชุมความคิดเห็นร่วมกันระหว่างทุกส่วนราชการ ผู้แทนจากฝ่ายพัฒนาชุมชนและสวัสดิการสังคม 50 สำนักงานเขตและภาคประชาชน เข้าร่วมประชุมกำหนดโครงการ/กิจกรรม และตัวชี้วัดจะเน้นการทำงานในเชิงบูรณาการร่วมกันระหว่างหน่วยงานหลัก (สำนัก) และหน่วยงานสนับสนุน (เขต) โดยมีการระดมการมีส่วนร่วมจากภาคประชาชนในระดับหนึ่ง เพื่อให้การบริหารแผน / แผนงาน โครงการ ประสบผลสำเร็จ

ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการนำ นโยบายส่งเสริมคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุไปปฏิบัติ

การนำแผน แผนงาน / โครงการ ไปสู่การปฏิบัติให้ประสบความสำเร็จนั้น ปัจจัยที่สำคัญประการหนึ่ง คือ การได้รับการสนับสนุนจากผู้นำ หรือผู้บริหารที่เป็นผู้กำหนดนโยบาย ที่จะต้องเป็นผู้ที่มีวิสัยทัศน์กว้างไกล เข้าใจในสภาพแวดล้อม เหตุปัจจัยต่างๆ และต้องมีความรู้ความเข้าใจในกระบวนการของแผน การนำแผนไปสู่การปฏิบัติและการติดตามและประเมินผลแผน เพื่อนำมากำหนดเป้าหมาย วัตถุประสงค์ของแผนงาน / โครงการ ได้อย่างชัดเจน ถูกต้องสามารถนำไปสู่การปฏิบัติได้อย่างเป็นรูปธรรม นอกจากนั้น แหล่งที่มาของนโยบายความชัดเจนของนโยบาย ความซับซ้อนยุ่งยากของการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติ ก็เป็นปัจจัยที่สำคัญ การได้รับการสนับสนุนจากผู้เกี่ยวข้อง การระดมทรัพยากร โดยเฉพาะเงินทุนก็เป็นเรื่องที่สำคัญไม่ยิ่งหย่อนไปกว่ากัน หากโครงการใดที่จำเป็นต้องได้รับงบประมาณ เมื่อได้วางแผนไปแล้ว แต่ไม่สามารถหางบประมาณมารองรับ ก็จึงไม่ประสบผลสำเร็จ อีกประการหนึ่ง คือ การได้รับการจัดสรรงบประมาณที่ล่าช้า ก็จะส่งผลให้ความสำเร็จของโครงการวัตถุประสงค์ของการเตรียมนโยบายเกี่ยวกับผู้สูงอายุ กับการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติ ผู้วิจัยเห็นว่า มีความสอดคล้องกัน แต่อย่างไรก็ตามแผนด้านผู้สูงอายุก็ยังคงไม่ส่อไปถึงการใช้ชีวิตของผู้สูงอายุในสังคมไทยโดยรวม ที่จะสามารถดำรงชีวิตอยู่ได้อย่างมีคุณภาพ เนื่องจากยังขาดการกระจายการให้บริการด้านสุขภาวะต่าง ๆ กิจกรรมการมีส่วนร่วมของผู้สูงอายุ การที่

จะทำให้ผู้สูงอายุสามารถพึ่งพาตนเองได้ และมีศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ ยังคงกระจุกตัวอยู่ในสังคมเมืองใหญ่เท่านั้น ปัญหาด้านเศรษฐกิจที่ยังคงส่งผลกระทบต่อการดำรงชีวิตของผู้สูงอายุ การถูกทอดทิ้งจากบุตรหลาน ที่ไปทำงานทำในเมือง ยังคงเป็นปัญหาที่สำคัญในระดับนโยบาย ต้องมีความชัดเจนและสามารถนำไปสู่การแก้ปัญหาได้ ขณะนี้เป็นรูปธรรมคงจะเห็นได้จากการให้บริการทางสังคมแก่ผู้สูงอายุ ที่มีอายุครบ 60 ปีขึ้นไปที่มีสิทธิ์ตามเกณฑ์ในเรื่อง “เบี้ยยังชีพ” ผู้สูงอายุเท่านั้น แต่ก็ยังไม่เพียงพอที่จะดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีคุณภาพ

ผลที่ได้จากการศึกษาในด้านวิชาการ

1.) ทำให้ตระหนักถึงความสำคัญของกลไกของระบบราชการ ซึ่งจำเป็นมากแต่ก็สามารถปรับปรุงแก้ไขได้ อีกทั้งควรคำนึงถึงปัจจัยแห่งการได้รับการสนับสนุนจากฝ่ายการเมือง

2.) การปรับเปลี่ยนอย่างสำคัญระดับ paradigm shift ในการไม่ยึดติดว่าผู้สูงอายุเป็นภาระทางสังคม แต่ควรมองในเชิงบวก

3.) ทำให้ทราบว่ากลไกที่มีอยู่พอดำเนินการได้ แต่ไม่ทั่วถึงเท่าที่ควร สมควรให้มีการแก้ไขอย่างรีบด่วน เช่น กรณี 4 M's และการร่วมมือกับภาคเอกชน

ผลการศึกษาในด้านการนำไปสู่การปฏิบัติ

1.) ทำให้ทราบปัญหา จุดอ่อน จุดแข็ง และจุดที่สามารถแก้ไขได้ทันที และบางกรณีสามารถชะลอเวลาตามลำดับความสำคัญ

2.) ควรเน้นด้านการสร้างความเข้าใจกับฝ่ายการเมืองให้เห็นความสำคัญของการสนับสนุนการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ

3.) ศึกษาด้านต่างๆ และศักยภาพของผู้สูงอายุ ควรได้รับการสนับสนุน

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

จากการศึกษาการนำนโยบายว่าด้วยการส่งเสริมคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุของกรุงเทพมหานครไปปฏิบัติ ในครั้งนี้พบว่า มีปัญหาอุปสรรคมากมายหลายประการในขั้นตอนและกระบวนการนำนโยบายส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุไปสู่การปฏิบัติ

อุปสรรคเกี่ยวข้องกับทรัพยากรการบริหาร คือ บุคลากร งบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ และการบริหารจัดการ หรือที่เข้าใจกันโดยทั่วไปคือ ทรัพยากรการบริหาร

ด้านบุคลากร จำเป็นต้องเน้นคุณสมบัติคุณภาพ และคุณธรรมของข้าราชการ เจ้าหน้าที่ในระดับต่างๆ รวมทั้งส่งเสริมให้มีความก้าวหน้าด้านผู้สูงอายุให้มากขึ้น หากการเพิ่มอัตรากำลังไม่สามารถดำเนินการได้ อาจใช้กลยุทธ์ในการหมุนเวียนตำแหน่งที่เกี่ยวข้อง โดยความสมัครใจ ตลอดจนมีการฝึกอบรมวิชาชีพเกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่ในการให้บริการผู้สูงอายุในด้านต่างๆ

ด้านงบประมาณ ควรได้รับการจัดสรรที่เพียงพอเหมาะสม เพราะการพัฒนาผู้สูงอายุย่อมต้องคำนึงถึงประสิทธิภาพ โดยระดับผู้ปฏิบัติต้องระบุในรายงานผลการดำเนินงานว่ามีปัญหาอุปสรรคอย่างไร มีข้อเสนอแนะอย่างไร เพื่อให้หน่วยงานระดับเหนือขึ้นไปที่เกี่ยวข้องได้รับทราบเป็นข้อมูล เพื่อประกอบการวิเคราะห์ผล

การดำเนินงานและการกำหนดแผนงานกิจกรรม
ในครั้งต่อไป

ด้านวัสดุอุปกรณ์ มีความจำเป็นเกี่ยวกับ
วัสดุอุปกรณ์ในการดำรงชีวิตประจำวันของผู้สูง
อายุเพื่ออำนวยความสะดวกตามมาตรฐานสากล
เช่น การใช้รถยนต์ประจำทางสำหรับผู้สูงอายุ
ช่องทางสำหรับรถเข็นผู้สูงอายุ ห้องน้ำสำหรับ
ผู้สูงอายุ ทางเดินที่ป้องกันการลื่น ไม่เท้าสำหรับผู้
ผู้สูงอายุ เป็นต้น ซึ่งเป็นมาตรฐานสากลที่หน่วย
งานราชการควรจัดไว้มีไว้สำหรับอำนวยความสะดวก
สะดวกให้แก่ผู้สูงอายุ

ด้านการบริหารจัดการ ควรใช้แนวทาง
การบริหารงานภาครัฐแนวใหม่ (NPA : New
Public Administration) ในการบริหารจัดการ
ให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดและมีความเป็นสากล
โดยสามารถประสานร่วมมือกับหน่วยราชการ
อื่นๆ หรือหน่วยงานภาคเอกชนในระดับต่างๆได้
อย่างมีประสิทธิภาพทั้งในระดับภายในประเทศ
และระดับนานาชาติ

เอกสรอ้างอิง

- มูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาผู้สูงอายุไทย. (2553). รายงานสถานการณ์ผู้สูงอายุไทย พ.ศ.2553. ค้นเมื่อ 12 ตุลาคม 2555, จากhttp://www.thaitgri.org/index.php?option=com_content&view=article&id=218:2353&catid=50:2011-10-17-08-59-59&Itemid=51
- วรเดช จันทรศร. (2532). การบริหารเพื่อการพัฒนาของกระทรวงสาธารณสุข. กรุงเทพฯ : มูลนิธิสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย.
- วรเวศม์ สุวรรณระดา และอาภาพรณ คำวชิรพิทักษ์ .(2552). ปัญหาเบี้ยยังชีพสำหรับผู้สูงอายุ. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วิทยาลัยประชากรศาสตร์. (2553). สถิติผู้สูงอายุในกรุงเทพมหานคร. สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. กรุงเทพมหานคร : ผู้แต่ง.
- วิพรรณ ประจวบเหมาะ และคนอื่นๆ (2551). โครงการสร้างระบบการติดตามและประเมินผลแผนผู้สูงอายุแห่งชาติฉบับที่ 2 (พ.ศ.2545 - 2564). วิทยาลัยประชากรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. เอกสารหมายเลข 299. พฤศจิกายน 2551
- วิรัช วิรัชนิการวรรณ. (2545). การบริหารเมืองหลวงและการบริหารท้องถิ่น : สหรัฐอเมริกา อังกฤษ ฝรั่งเศส ญี่ปุ่น และไทย. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์โพธิ์เพชร
- กรุงเทพมหานคร สำนักยุทธศาสตร์และประเมินผล.(2549). แผนบริหารราชการ กรุงเทพมหานคร 2550-2553. กรุงเทพมหานคร : ผู้แต่ง.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2554). สรุปผลการปฏิบัติงานวุฒิสภา ธนาคารสมอง:ผู้แต่ง